

ዳኞች፡- ሓጎስ ወልዱ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

ነጋ ዱፍሳ

አደነ ንጉሴ

አመልካች፡- 1. አቶ ታረቀኝ ተክሉ ገመዳ

2. ወ/ሮ እማዋይሽ ገብረመስቀል

3. አቶ አብይ ታመነ

ተጠሪ፡- የደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክ/መ/ የሥነ ምግባር እና

የፀረ ሙስና ኮሚሽን ዐቃቤ ህግ

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ ምንጩ ያልታወቀ ንብረትና ገንዘብ ባለቤት ሆኖ የመገኘት የወንጀል ተግባርን የሚመለከት ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ ባሁኑ አመልካቾች ላይ በሐዋሳ ከተማ ከፍተኛ ፍርድ ቤት መደበኛ ጉዳይ ችሎት ግንቦት 24 ቀን 2001 ዓ/ም በመሰረተው ክስ መነሻ ነው፡፡ተጠሪ በአመልካቾች ላይ የመሰረተው ክስ ይዘት በ1997 ዓ.ም በወጣው የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 32(1(ለ))፣33 እና 419(1) ስር የተመለከተውን በመተላለፍ አመልካቾች በግብረአብርካትና በልዩ ተካፋይነት ምንጩ ያልታወቀ ንብረት ወይም ገንዘብ ለማፍራት የሙስና ወንጀል ፈጽመዋል የሚል ነው፡፡ዝርዝር ይዘቱም፡-1ኛ አመልካች ከሰኔ 01 ቀን 1986 እስከ መጋቢት 30 ቀን 2000 ዓ/ም ድረስ በሀዋሳ ዙሪያ እና በወንዶገነት ወረዳዎች ታክስ አስተዳደር ጽ/ቤት በእለት ገቢ ሰብሳቢነት ሲሰሩ መነሻ ደመወዛቸው ብር 182.00(አንድ መቶ ሰማኒያ ሁሉት ብር) ሁኖ በየጊዜው በተደረገላቸው የእርከን ጭማሪ እና የደረጃ እድገት ስራቸውን እስከለቀቁበት መጋቢት 2000 ዓ/ም ድረስ ደመወዙ ብር 928.00(ዘጠኝ መቶ ሃያ ስምንት ብር) የደረሰ መሆኑንና የደመወዙ ከፍተኛ መጠን ሲሰላም ጠቅላላ ገቢያቸው ከብር 70,000.00(ሀገራዊ ሺህ ብር) እንደማይበልጥ፣2ኛ አመልካች ደግሞ የ1ኛ አመልካች ባለቤት ሁኔታ ከባለቤታቸው ደመወዝ ውጪ በግላቸው የሚያገኙት ሕጋዊ የሆነ የገቢ ምንጭ የሌላቸው የቤት እመቤት ሁኔታ እያለ በስማቸው የከተማ ቦታና እና የይስሙላ ንግድ ፈቃድ(የማይሰራበት ንግድ ፈቃድ) በመውሰድ በዚሁ ባልታደሰ ንግድ ፈቃድ የይዘታ ባለቤትነት ማረጋገጫ በመውሰድ በሕገ ወጥ ንብረትና እና ገንዘብ ከ1ኛ አመልካች ጋር ግብረ አበር ወይም ልዩ ተካፋይ በመሆን ንብረቱን እንዳፈሩ፣3ኛ አመልካችም የ2ኛ አመልካች ወንድም ሁኔታ በስማቸው ቋሚ እና ሕጋዊ የገቢ ምንጭ የሌላቸው ተማሪ ሁኔታ እያለ ከ1ኛ እና ከ2ኛ አመልካቾች ጋር ያለውን ዝምድና ምክንያት በማድረግ 1ኛ አመልካች በስማቸው የሊዝ ቦታ ጠይቀው ከሊዝ ደንብና መመሪያ ውጪ G+1(Ground Plus

One) የመኖሪያ ቤት ሰርተው ከ2ኛ አመልካች ጋር የሚኖሩበትን ቤት ለ3ኛ አመልካች በሕግ የተረጋገጠ ወይም የተፈጸመ ወራሽነት ሳይኖረው ከወላጅ አባቱ ከውርስ ባገኘው ገንዘብ ቤቱን እንደሰራ በማስመሰል በስሙ ባወጣው የሐሰት ባለቤትነት ማረጋገጫ 1ኛ እና 2ኛ አመልካቾች ሕገ ወጥ ንብረት እንዲያፈሩ በማድረግ በግብረ-ሰብነት ወይም በልዩ ተካፋይነት ወንጀል መፈጸማቸውን የሚጠቅሰና በጠቅላላው አመልካቾች ክስ እስከ ቀረበባቸው ድረስ ብር 3,602,000.84(ሶስት ሚሊዮን ስድስት መቶ ሁለት ሺህ ከሰማኒያ አራት ሳንቲም) የሚሆን የሚንቀሳቀስና የማይንቀሳቀስ ንብረት ማፍራታቸውንና ይህም ንብረት ምንጩ ያልታወቀ ንብረትና ገንዘብ የማፍራት የሙስና ወንጀል ነው በማለት አመልካቾች እንዲጠየቁ ክስ ማቅረቡን የሚያሳይ ነው።ክሱን ለማስረዳትም የተለያዩ የሰነድ ማስረጃዎችን ዘርዘሯል።አመልካቾች ክሱን ክደው በመከራከራቸውም ተጠሪ አሉኝ ያላቸውን ማስረጃዎችን አቅርቦ አስምቷል።ከዚህም በሁዋላ አመልካቾች እንዲከላከሉ ተደርጎ የመከላከያ ማስረጃዎቻቸውን አስምተዋል።ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ፍርድ ቤትም አመልካቾች በመከላከያ ማስረጃዎቻቸው የአቃቤ ሕግ ማስረጃዎችን ማስተባበላቸውን በመግለጽ በወ/መ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁጥር 149(2) መሰረት በነፃ አሰናብቷቸዋል።በዚህ ውሳኔ ተጠሪ ባለመስማማት ይግባኙን ለደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክ/መንግስት ጠቅላይ ፍ/ቤት መደበኛ ችሎት አቅርቦ ግራ ቀኙ ከተከራከሩ በሁዋላ የስር ፍርድ ቤት ውሳኔ ተሸሮ አመልካቾች በተከሰሱት የሕግ ድንጋጌ ስር ጥፋተኛ ተብለው 1ኛ አመልካች በሌላ ጉዳይ በእድሜ ልክ ጽኑ እስራት የተቀጡ መሆናቸው በመረጋገጡ በእድሜ ልክ ጽኑ እስራት፣2ኛ እና 3ኛ አመልካቾች ደግሞ እያንዳንዳቸው በአንድ አመት ቀላል እስራት እንዲቀጡ የተወሰነ ሲሆን በሕገ ወጥ መገንድ መገኘቱ የተረጋገጠውን ንብረት ደግሞ አይነቱና መጠኑን ይኸው ይግባኙን የተመለከተው ፍርድ ቤት ከለየው በሁዋላ ለመንግስት እንዲወረስ በማለት ወስኗል።በዚህ ውሳኔ አመልካቾች ቅር በመሰኘት ይግባኛቸው ለክልሉ ሰበር ሰሚ ችሎት ቢያቀርቡም ተቀባይነት አላገኙም።የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም ይህንኑ ውሳኔ በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

የአመልካቾች ጠበቃ በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ውሳኔ ውሳኔ መሠረታዊ የህግ ስህተት ያለበት ነው የሚሉባቸውን ምክንያቶች ሚያዚያ 04 ቀን 2003 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ ዘርዘረው አቅርቦዋል።ይዘቱም ባጭሩ፡-አመልካቾች በወንጀል ድርጊት እንዲጠየቁ የተደረገው የሀብት ምዝገባና ማሳወቂያ ሥርዓት ባልተዘረጋበት ሁኔታና የወንጀል ድርጊቱን ስለመፈጸማቸው በተገቢው መንገድ ከሳሽ ሳያስረዳ መሆኑንና የአመልካቾች የመከላከያ ማስረጃዎች ቃልም ውድቅ የተደረገው ያላግባብ መሆኑን በመዘርዘር ውሳኔው እንዲሻር መከራከራቸውን የሚያሳይ ነው።

የሰበር አቤቱታው ተመርምሮ የምዝገባ ስርዓት ባልተዘረጋበት ሁኔታ አመልካቾች ምንጩ ያልታወቀ ሀብት አፍርተዋል ተብሎ የመቀጣታቸውንና ንብረታቸውም እንዲወረስ የመወሰኑን አግባብነት ለመመርመር ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ችሎት የሚያስቀርብ ነው በመባሉ ማመልከቻው ለተጠሪው ተልኮ ተጠሪ ቀርቦ መልሱን በጽሑፍ እንዲሰጥበት ተደርጓል።ተጠሪ ሰኔ 27 ቀን 2003 ዓ/ም ጽፎ ባቀረበው መልስ የሀብት ምዝገባና ማሳወቂያ ስርዓት ያለመዘርጋት በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 419 ስር በተመለከተው ድንጋጌ ከመጠየቅ የማይከለክል መሆኑን፣አመልካቾች ለሰበር ችሎቱ ባቀረቡት ማመልከቻ ላይ በሥር ፍ/ቤት የህግ ስህተት ተፈጽሟል ብለው የገለጹቸው ምክንያቶች ስለማስረጃ ምዘና የሚመለከቱ እንጅ የተፈፀመ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ስለመኖሩ የሚያስረዱ አለመሆኑን፣የፌደራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ሰበር ችሎት እንዲህ አይነት የማስረጃ እና የፍራ ነገር ክርክሮችን በሕጉ የማየት ስልጣን የሌለው መሆኑን፣አመልካቾች ጥፋተኛ የተባሉት በበቂና አሳማኝ ማስረጃ የወንጀል ድርጊቱን መፈፀማቸው ተነግሮባቸው በመከላከያ ማስረጃዎቻቸውም የአቃቤ ሕግ ማስረጃዎችን ባለማስተባበላቸው ምክንያት መሆኑን

ዘርዘር የሰበር አቤቱታው ውድቅ ሆኖ በሥር ፍ/ቤት የተሰጠው ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የለበትም ተብሎ እንዲሆን ጠይቋል። የአመልካቾች ጠበቃም የሰበር አቤቱታቸውን በማጠናከር የመልስ መልሱን በጽሑፍ አቅርበዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሰበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናኘብ ጉዳዩ ለሰበር ችሎቱ ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንፃር በሚከተለው መልኩ መርምሮታል።

ጉዳዩ ለዚህ ሰበር ሰሚ ችሎት ሲቀርብ የተያዘው ጭብጥ የምዝገባ ሥርዓት ባልተዘረጋበት ሁኔታ አመልካቾች ምንጩ ያልታወቀ ሀብት አፍርተዋል ተብሎ በስር ፍርድ ቤቶች የመቀጣታቸውንና ንብረታቸውም እንዲወረስ የመወሰኑን አግባብነት ለመመርመር ተብሎ ነው። ይሁን እንጂ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ የወንጀል ሕግ አንቀጽ 419 መሰረት ምንጩ ያልታወቀ ንብረትና ገንዘብ ይዞ የመገኘት የወንጀል ድርጊት ተጠያቂነት ለማስከተል የሚችለው የምዝገባ ሥርዓት ሲዘረጋ ስለመሆኑ የተቀመጠ ቅድመ ሁኔታ የሌለ በመሆኑ በአመልካቾች ጠበቃ በኩል የቀረበው ክርክርም ሆነ በጭብጥነት የተያዘው ነጥብ ተቀባይነት የሚያገኝበት ሕጋዊ ምክንያት የለም። በመሆኑም በዚህ ረገድ የቀረበውን ክርክር ተቀባይነት የለውም ብለናል።

ሌላው አመልካቾች በወንጀል ሕግ አንቀጽ 419(1) ላይ የተመለከተውን ድንጋጌ በመተላለፍ ምንጩ ያልታወቀ ንብረትና ገንዘብ በአጃቸው ገብቶ ተገኝቷል ተብለው በወንጀል የተከሰሱባቸውን ጉዳዮች በሚመለከት ይግባኙን በተመለከተው የክልሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት መደበኛ ችሎት የሰጠው የጥፋተኛነትም ሆነ የቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ያለበት መሆን አለመሆኑን ሲታይም መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል ለማለት የሚያስችል ምክንያት የለም። ምክንያቱም ይኸው ፍርድ ቤት አመልካቾችን ለወንጀል ድርጊቱ ተጠያቂ ናቸው ወደሚለው ድምዳሜ የደረሰው ለጉዳዩ የቀረቡትን ማስረጃዎች መርምሮና መዝና ሲሆን የማስረጃ ምዘና ጉዳይ ደግሞ በዚህ ሰበር ችሎት ሊታይ የሚችልበት አግባብ የሌለ መሆኑን የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ሕገ መንግስት አንቀጽ 80(3(ሀ)) እና አዋጅ ቁጥር 25/1988 አንቀጽ 10 ድንጋጌዎች ይዘትና መንፈስ የሚያስገነዝቡን ጉዳይ ነው። ይህ ችሎት ሊመለከተው የሚችለው የሕግ ጥያቄን ብቻ ሲሆን ከዚህ አንፃር በስር ፍርድ ቤት ማስረጃዎቹ ተመዝነው የተረጋገጠው ፍሬ ነገር ተይዞ በሕግ ረገድ ያለው ነጥብ ሲታይ አመልካቾች ጥፋተኛ የተባሉበትን የወንጀል ድርጊት ያቋቁማል? ወይስ አያቋቁም? የሚለውን ጉዳይ ስንመለከተው የአሁኑ 1ኛ አመልካች በመንግሥት ሥራ ላይ ሆነው ከብር 182.00 የወር ደመወዝ ተነስተው በጭማሪና በዕድገት ብር 928.00 የወር ደመወዝ ላይ ደርሰው በዚህ መጠነኛ ደመወዝ ራሳቸውን ሲያስተዳድሩ እንደቆዩና ባለቤታቸውም ሌላ ህጋዊ ገቢ እንዳልነበራቸው፣ 3ኛ አመልካችም ሕጋዊ ገቢ ያልነበራቸው ሁኖ ከ1ኛ እና 2ኛ አመልካች ጋር በመመሳጠር ሕጋዊ ያልሆነ ንብረት 1ኛ እና 2ኛ አመልካች እንዲይዙና በሕጋዊ መንገድ የተገኘ ለማስመስል በመፈለግ በወንጀል ተግባሩ መካፈላቸው ተረጋግጦ 1ኛ እና 2ኛ አመልካቾች ምንጩ ያልታወቀ በሚለዩን የሚቆጠር ንብረትና ገንዘብ በአጃቸው ገብቶ መገኘቱና ከፍተኛ ግምት ያለው ንብረት ባለቤት ሆነው መገኘታቸው በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 32(1(ለ))፣ 33 እና 419(1) የወንጀል ተጠያቂነትን የሚያስከትል ተግባር ሁኖ አግኝተዋል። በመሆኑም አመልካቾች ጥፋተኛ መባላቸውም ሆነ የግራ ቀኙ የቅጣት አስተያየት ተጠይቆ ስለቅጣት በወንጀል ሕጉ የተመለከቱት የቅጣት አጣጣል መርሆች መሰረት ተደርገው እያንዳንዳቸው ላይ ተገቢ የእስራት ቅጣቱ መጣሉ እንዲሁም ንብረቱ እንዲወረስ መወሰኑ የሚነቀፍበትን ሕጋዊ

ምክንያት አላገኘንም። ሲጠቃለልም በጉዳዩ ላይ በተሰጠው ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ተፈጽሟል ለማለት ስላልተቻለ ተከታዩን ወስነናል።

ው ሣ ኔ

- በደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክ/መ ጠቅላይ ፍ/ቤት መደበኛ ችሎት በመ/ቁጥር 33970 ተሰጥቶ በክልሉ የሰበር ችሎት በመ/ቁ 50929 ጥር 17 ቀን 2003 ዓ/ም የፀናው የጥፋተኝነትና የቅጣት ውሳኔ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 195 ((2(ለ-2)) መሠረት ፀንቷል።
- መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።